

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Háboru?

Nagyon vigyázni kell megint, gyufát se szabad meggyújtani kellő óvatosság nélkül, mert nem lehet tudni, hol és mikor robban tőle valami. A levegő nagyon puszkaporos. A rém felemelte az ujját és fenyeget. Háboru! Ujra csak ott, ahol nyolcadfélvélvel ezelőtt lángotvetett. Ugy fest, mintha a tűzvész katasztrófáját csak napokra lokalizálták volna, a pernye alatt tovább táplálkozott a tűz és most kitörni készül, hogy azt is elpusztítsa, ami megmaradt, azt is amit új energiák a rom és füstök fölé emeltek. Kezd már mellékes lenni az első ok, kezd eltörpülni Károly az ő szerencsétlen puccskísérletével, mindegy, vajjon kiszolgáltatják-e a kisantantnak vagy pedig Anglia internálja-e Máltába vagy a messzi Indiákba, még az se fontos, vajjon Szentilonára viszik-e, hogy kompromittálja Napoléont: a helyzet most már olyan, hogy a kisantant, amelyet Benes korvácsolt szövetség, végre akarja hajtani programját, amelyért létrejött, Magyarország pacifikálását. Kétségtelen, hogy Habsburgi Károly boldogtalan kalandja sietette a dolgot. Tudvalevő, hogy a kisantant egyik program-pontja a Habsburgok távollattartása a magyar trónról. Nemegyszer nyilatkoztak e szövötközés államférfiai, hogy háborus oknak fogják tekinteni, ha bármely Habsburg visszatér. Érthető Csehszlovákia, Jugoszlávia, sőt Románia idegenkedése és idegeskedése, érthető, ha maga Olaszország is nyugtalan a Habsburgok miatt, hiszen akármilyen kis ország élére kerül vissza ez vagy az a Habsburg, a jelenléte az irredentát jelenti, a csirát a terjeszkedésre, a visszahódításra, a monarchia helyreállítására. Érthető, ha a kisantant tagjai abban a pillanatban, amikor Károly repülőgépen Sopronnál magyar földet ért, megkezdték a mozgósítást, hogy a szövetségi szerződés első pontját egymással szemben megtartsák.

Az ilyen mozgósítás súlyos játék az indulatokkal. Nehezen lehet visszacsinálni. Ma már nem elégséges, ha a Károly-probléma megoldatik, mert a kisantant létrejöttének többi okát is meg akarja szüntetni. Ha már egyszer mozgósít, el akarja intézni a magyar leszerelést is, amely kétségkívül súlyos terhet jelent az utódállamokra, ha továbbra is elintézetlen marad. Ha igaz, hogy a kisantant a mozgósítási kölléseket is követeli, ha igaz továbbá, hogy a velencei egyezséget, amely Ausztria és Magyarország között történt, semmiesnek tekintik, nehéz elhatározások előtt áll Magyarország, ami annál komolyabbá teszi a helyzetet, mert minden nap határozatlansággal, súlyos számmilliókkal nagyobbodik a benyújtott számla. Most már valószínű is, hogy a kisantant a velencei megállapodásba beleköt, mert résnek tekint a trianoni szerződésen, s bár kicsi ez a rés, de tágítható. Hogy vajjon a csehszlovák, jugoszláv és román csapatok át lépték-e valóban a határt, amint azt különböző helyekről érkezett jelentések állítják, e pillanatban még nem tudai. A helyzet váratlanul benyoldott dél felől. Olaszország szintén mozgósít. Az olasz mozgósítás nem szólhat Magyarországra ellen, Olaszországnak csak a Habsburgok visszatérése ellen van komoly elvi köllése, az ő problémája megoldódott azzal, ha Károlyt a nagyantantnak kiszolgáltatják. Olaszország csak Jugoszlávia ellen mozgósíthat, amellyel a háboru befejezte óta hadilábon áll, amellyel ellentétes érdekei vannak az Adriamenten. Az olasz politika három év óta jugoszlávellenes politikát csinál, minden igyekezete és fáradsága az, hogy az SHS. királyság va-

lami tulságosan ne erősödjön más ország rovasára. Az olasz mozgósítás tehát nyilvánvalóan Jugoszlávia ellen megy.

Kétségtelen, hogy a magyar politika nem valami szerencsés utakat tapos, bizonyos, hogy nem okos dolog a revansgondolat szüntelen hangoztatása és a folytonos kardesőrtetés. Nem okos az ország szempontjából, amelyet állandó készenlétben kell tartani, amelynek folytonos izgalomban kell élnie, súlyos milliókat kell kiizzadnia és ez állandó izgalomban és igerültségben kell hogy tartsa a szomszédokat is. A háboru azonban kockázatos dolog, jól meg kell gondolni, mielőtt hozzáfognának. Ma csak az olasz-jugoszláv ellentétek bujnak elő, holnapra másfelől is megmutatkoznak a középeurópai országok gyengéi és holnaputánra ebből a helyi kérdésből európai kavardós támadhat. Annakidején, amikor a belgrádi ultimátumot átadták, kevesen gondolták, hogy ebből öt év háboru, forradalmak, felfordulás

és országok szétzüllése következnek. Ma már nagyon sokat tanultunk. A világháboruban az emberiség egész történelmét végig csináltuk. Ma már minden háborus megmozdulás felibabörzi a hátunkat, a puszkaporok csak az említése is súlyos neureszténiát okoz. Valóban helyes volna, ha Magyarországot rá lehetne bírni a leszerelésre, egyrészt, mert ez demokráciát hozna a magyar politikába, és Középeurópa egy veszedelmes reakciós zugtól szabadulna meg, másrészt mert ez a leszerelés az utódállamok katonai állományának a csökkentésére vezetne s a nehéz milliárdokat a kultura és az építés céljaira lehetne felhasználni. De hogyha lehet, meg kell ezt cselekedni háboru nélkül, mert a háboru mindenképpen kockázatos. Akármilyen biztos számokkal dolgozunk a háttérben nagyon sok az ismeretlen tényező, amely minden számítás keresztluhuzhat. Repül a nehéz kő, ki tudja, hol áll meg, kit hogyan talál meg...

Enyhült a magyarországi krízis

Csehszlovákia az antanttal együtt jár el — Jugoszlávia erélyes lépésre készül — Olaszország is mozgosit — Károly nem mond le

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A magyarországi konfliktus élesen szembehelyezte a kisantant államait a szövetséges hatalmakkal. A nagyhatalmak, főként Olaszország a királypucss leverésével befejezettnek látják a királyproblémát. A kisantant államok a Károly-kaland elintézésével egyidőben el akarják intézni a többi függő kérdést is. Csehszlovákia és Jugoszlávia nem elégszik meg azzal, hogy Károlyt detronizálják és internálják, amivel a Habsburg-kérdést egyszersmindenkorra leveszik a napirendről, követelik

a felfegyverzés sürgős végrehajtását és Magyarország demokratizálását.

A csehszlovák és a jugoszláv kormány összefoglalta ezeket a követeléseit, az ultimátum azonban még nem érkezett meg Budapestre. Tegnap már nagy volt a feszültség, mára azonban enyhült. Budapestben tegnap az a hír terjedt el, hogy a szlovák és jugoszláv határon megindultak az ellenséges csapatok. Ez nem történt meg, a magyar határon egyelőre nyugalom van.

Csehországban folytatják a mozgósítást. Ugyanugy Jugoszlávia is. A kisantant nem bizik Horthyban és

bizalmatlan az egész királyellenes mozgalom iránt.

A budapesti lengyel meghatalmazott miniszter ma reggel megjelent Bethlen miniszterelnöknél és bejelentette, hogy Lengyelország a Habsburg-kérdésben csatlakozik a kisantanthoz. Ez csupán demonstratív lépés, de jelentősége van abból a szempontból, hogy Csehszlovákiának esetleges katonai lépése esetén nem kell tartania Lengyelországtól. A kisantant államai közül a legenergiusabb Jugoszlávia, Hajthatatlanul kitart követelése mellett. A belgrádi lapok jelentése szerint *Milojevic* jugoszláv követ már elhagyta Budapestet.

A mozgósított három évfolyam már bevonult és a dunai flotta várja a parancsot az elindulásra.

Mig Jugoszlávia a legélesebben szembehelyezkedik a nagyantanttal, Csehszlovákia a nagyantanttal egyöntetűleg akar eljárni Magyarországgal szemben. Ennek előfeltétele azonban, hogy a nagyantant kormányai togyék maguává

Csehszlovákia követelését. Csehszlovákia itt három követelését említi meg: Károly kiadását, a leszerelés végrehajtását és a trianoni szerződés teljesítését, amiben bennefoglaltatik az is, hogy Nyugatmagyarországot adják át Ausztriának. Ha a nagyantant nem járulna hozzá Csehszlovákia és Jugoszlávia követeléséhez, Csehszlovákia és Jugoszlávia kénytelen lesz egyedül megtenni a szükséges rendszabályokat Magyarország ellen.

A háborus hangulat mégis lényegesen enyhült.

és általánosságban az a felfogás, hogy a konfliktust Magyarországgal diplomáciai uton is el lehet intézni. Erre vall Masaryk elnöknek a köztársaság harmadik évfordulóján mondott beszéde.

— Együtt akarunk a nagyantanttal eljárni — mondotta — békét akarunk, nem pedig háborut. Magyarország ellen nincs hódító szándékunk.

A bonyodalmat növeli, hogy bécsi információk szerint Olaszország is elrendelte a mozgósítást, amelynek éle Jugoszlávia ellen irányul.

Olaszország ugyanis presztizs-kérdésnek tekinti a velencei egyezményt. Castagnetto budapesti olasz követ kijelentette, hogy a velencei megállapodás feltétlenül érvényben marad. Az olasz kormány barátságos hangú kérdést intézett a prágai kormányhoz a csapatok mozgósítására a mozgósítás céljára vonatkozólag és a választ, amelyet kapott, kielégítőnek tartja. Az angol kormánynak szintén az a véleménye, hogy a magyar kérdést békésen lehet elintézni. A budapesti román követ nyilatkozott a Pester Lloyd munkatársának és kijelentette a következőket;

— Hisszük, hogy a konfliktust diplomáciai uton is el lehet intézni.

Akaratunknak mindenesetre érvényt fogunk szerezni. A karlista-puccs véleményünk szerint véglegesen elintéződött és a függő problémák elintézéséhez nincsen okvetlenül katonai beavatkozásra szükség. A velencei egyezmény nem áll ellentétben a trianoni békeszerződéssel, mert az egyezményhez Magyarországon kívül Ausztria is hozzájárult. Románia hozzá-

járult az egyezményhez. Ami az ultimátumot illeti, voltaképen nem ultimátumról, hanem orléányi jegyzékről van szó, amely precizirozza a Magyarországgal szembeni követeléseket.

Budapesten tegnap a késő estig minisztertanács volt, amelyet a királykérdés bonyolított tárgyaltak. Kormánykörökben megállapították, hogy mindezt a nagyantant jegyzékén kívül semmit sem ultimátum a magyar kormányhoz nem érkezett. Ma reggel Csernoch hercegprímás a kormány megbízásából Tihanyra utazott a királyhoz.

A hercegprímás azért kereste fel a királyt, hogy rábírja a lemondásra.

Bethlen miniszterelnök nyilatkozott a „Matin” tudósítójának, akinek a következőket mondotta:

— A kormány és a kormányzó véleménye szerint a külföld beavatkozása már teljesen tárgytalan. Mi megtettük a kötelességünket. A helyzet tisztázódott, a királynak le kell mondania. Remélem, Magyarország ezzel megnyerte a zomszédai bizalmát, akik már mozgósítottak. Mindent elkövettünk a polgárháború megakadályozására, ami sikerült is. A királyhoz megbízatásokat küldöttünk, aki azokat nem fogadta.

Rakovszky kijelentette, hogy vállalja a felelősséget a királypuccsért.

Andrássy személyes gyűléstől sodorta kizisbe az országot.

— A beszercei csoport új helyisége. Az E. Zs. N. Sz. beszercei helyi csoportja október 10-én roscódos Chesvan napján (november elsején) ujonnan átalakított saját helyiségebe költözik át. A helyi csoport kéri az érdekelteket, hogy postájukat ezentúl Reisingasse 4. szám alá irányítsák. Ugyancsak az épületben kezd meg működését az újjászervezett héber óvoda, mely egyike a legmodernebb ilyen intézményeknek úgy higiénikus, mint pedagógiai szempontból. Az óvoda a később felállítandó iskolának képezi az alapját. Létesítése körül fáradságtalan munkájukkal a csoport elnöke, dr. Eskelesz Miksa és Rachmuth Israel alelnök szereztek érdemeket.

Zsidócskák

(Szabó Imre vázlatkönyve*)

I.

Tíz vázlat, tíz novellácska: Szabó Imre a zsidó életben keresi alakjait, zsidó megélései, érzései és fájdalmai vannak. A tíz novellácska tíz kis élet, elrejtett és lappangó életek, melyek csöndben és esüggeden sodródnak sorsuk útján. Ki veszi észre őket? Itt nyüzsgőnek körülöttünk, itt szomorkodnak és itt örülnek, itt viaskodnak apró gondjaikkal, ut csurdíják keserű könnyeiket, itt fohászkoznak és itt szemlélődnek, itt merülnek bele az isteni bölcsességekbe. És ki veszi észre őket? Ki látja, hogyan vonszolják életük terhét, hogyan borulnak le ajtatosságukban, hogyan merülnek szívükből a bibliás imletet és hogyan csudálják a minden időket? Ki látja meg őket az utcán, amikor terhes vállukon sorsukat cipelik, ki látja meg őket a sötét boltocskákat fájó homályában, ki látja meg őket az apró ablakok mögött, szűk szobácskáiban, amelyeket eláraszt a szegénység és az áhitat. Szabó Imre meglátta őket, észrevette az ő elrejtett élet k csöndjét, esüggését, vágyait és hitét.

Nagy problémák nem unszolják. Nagy tragédiákat — színiahasogató hatásokkal — nem jelez fel. Az ő emberei nem dübörögnek, nem tülekszenek, nem ontják a megéltet hamis hangjait. Az ő emberei — emberek. Emberek, akik a maguk kis szorongásaival küzdenek, görnyedtek és kiegyenesedni vágyódnak és fanatikusok és megtérők. Akk ha összerohadnak, a szívük felé pajongnak, akik

*) Radió kiadása, Cluj. Megrendelhető az Új Kelet kiadóhivatalában és minden könyvkereskedésben. Ára 12 lei.

A kongresszus típusai

Írta: Artur Hollitscher

Artur Hollitscher magyarországi származású zsidó író nemrégiben az egész világon feltűnést kelto könyvet írt az orosz kérdékről. Hollitscher most a Palesztina-kérdéssel kezdte foglalkozni, nem a zsidó élet, könyvek, újságok alapján, hanem a zsidó zionizmus alapján és a helyszínen szerzett tanulmányai alapján fogja megírni munkáját. A szerző azonban már jóelőre felkészül erre a műre és alaposan tanulmányozza a galut-ügyet. A karlsbadi kongresszust nagy figyelemmel hallgatta végig és beható tárgyalásokat folytatott intéző tényezőkkel. Most a „Neue Rundschau” legújabb számában közli benyomásait a karlsbadi kongresszusról, amelyből a következő részt közöljük:

Palesztina készülő állam és a XII-k kongresszus, amelyet nyolc esztendő választ el a XI-től, a zsidó parlament előkészítője. A karlsbadi kongresszus a harc jegyében állott és a szervezeti kérdések, az illetékességi meghatározások és a személyi ügyek körül épügviták támadtak, mint annak idején a konciliumokon.

Az összes erkölcsi, szociális, politikai, gazdasági és közigazgatási természetű kérdések és mozgalmak, amelyek a mai felriadt és ébredő emberiséget mozgatják és megrendítik, együtt vannak a kongresszuson, meghallgatást és elhatározást követelnek, felrajanak és kereszteszik egymást. E kongresszuson mindenről szó van, ami egy állami épület felépítésénél szóba kerülhet. És egyelőre nem lehet határt vonni vallás és ritus, társadalmi akarárok, gyakorlati szükségességek között. Minden egy mágikus központ körül kóvályog, mintha minden egy valakiért történe, akinek a helye az időben nem is határozható meg.

Nem pártnap ez a kongresszus, mert az zionisták alapján véve nem párt a zsidóságban. Valami titokzatos módon érzik, világosan és erőteljesen mindazt, ami a széjjelszóródottságban élő fajtestvérekben és hivekben öntudatlanul megmozdul. A pártok és frakciók e testületen belül nagyon különböznek a hagyományos parlamenti pártoktól épen utópisztikus akaráruk iránylati miatt, de különösen a közös cél jussán az Igéret földjére való kívánczóságuk, Jeruzsálem és Cion miatt.

A mozgalom élén zseniális keleti zsidókat látunk viharosan előretörni. A világcionizmus vezetője, Weizmann tanár, a végrehajtó

bizottság vezető férfiai Szokolov és Ussiskin. Ezek orosz emberek. Palesztina újjáépítői, megszervezői Ruppín és Lichtheimer német származású. Csodálatos alak dr. Semarja Lewin, az első дума zsidó képviselője, akit Vilnában választottak az orosz törvényhozásba, elragadó szónok, valóságos Ézsajas, aki világra kel, hogy a zionizmusért és a Keren Hajeszónak híveket szerezzen. Ő az, aki hatalmas propagandát indít Jeruzsálemből kiindulva a széjjelszóródottságban élő zsidók között. Ahasvérthoz hasonlóan otthon nélkül, hivek nélkül járnak férfiak, telítve hittel, lelkesedéssel és az utópia közvetlenségével agitáló zsidók, akik az ország újjáépítését hirdetik mindentel.

A német „Landmannschaft” ülésén hallottam három amerikai delegátus jelentését. Amerika küldte Galicia mellett a legtöbb delegátust: 42-öt) Goldberg, az easten-dzsidó típusa szellemes, életrelvő, népies; dr. Strauss a frankfurti és Fifth avenue plutokrácia sarja átítatva európai műveltségtől és amerikai hatalmi allűröktől; Lipski külsejében és viselkedésében száz százalékos jenki, aki már bele asszimilálódott az amerikaizmusba.

Igy működnek egymás mellett a mai, lélcsoportokból felszabadult zsidók: a diplomata, a nagyiparos, a bankár, a prófétás rajongó, a jesivatudós, akinek arcát az éjjeli tanulás haloványára tette, a tompe, beszarabiai gettó sötétjéből felbukkant proletár-forradalmár, a békemunka szocialista katonája.

Elragadó, egészen új, eddig soha nem látott típus a galutból Izrael országába visszatért chaluca, a keleti zsidó kisiparos, kiskereskedő — aki most a földet műveli, erdőket irt és a pusztaságban lakóhelyet teremt. Élesnézésű, napbarnított ótestamentumi harcos és tanító, pásztor és somér, ő, aki éjszakának idején jár-kell, figyel, van-e veszedelem az arab ég alatt, a nyájjra és az emberekre, az új palesztina zsidó.

Fiatalt nőket lehetett látni a kongresszuson, Palesztina grammatikai iskolái tanítóknő kifinomodott, átszellemült homlokkal, amelyet a Kelet napja barnított.

Nemsokára látni foglak benneteket Chidron férfiai, ott leszek Kineretben, Rechobothban, Rison le Cionban!

behuzzák a vállukat és arcuk fonyadt vonalival takarják be a maguk tragédiáját. Minden élet emberi sors: és ha a milliónyi ember sorsok erdejében rejtőznek is, tükés bozótok között és ha nem is emelik dacosan az égig fejüket és a maguk lelkének harmatát szivják és a maguk szívének sójából taplakoznak, — mégis emberi sorsok: emberi tragédiák. Nagy és mindent betöltő az ő fájásuk. És nagy és kacagó az ő derüjük.

II.

Zsidócskák: találóan írja a könyv fedelére. Alakjai kis zsidók: kis emberek, szűk életkeretek között élnek, néha kisaniditának, kilepnek és visszatérnek. A Prédikátorban drámai erővel rajzolja meg a hit áhitatában, a tradíciós bölcsességekben és jámborságokban nevelkedett fiatalembert, akit barátja bevezet a világi ledérségek ismeretlen teátrumába. Az elmerülések és magabamélyedések: a szent és tiszta hitélet finom hangjai mellett élesen rajzolja meg az italgözös milliót, a festett arcaikat és a feslett életet. Az Üzletben a vallásosság ihlete van és a vallásosságba temetkező ember bámulatos közönye az élet rideg eseményeivel szemben. Az Ebédben, a Sadchenben és az Évfordulóban finom humorát csillogtatja. Ez a humor azonban nem törekszik felszínes hatásokra, filozófus humor: a félszégesség és megértő meglátása. Mesteri, ahogyan a torzulásokat szeretetének finom gunyjába öltözteti.

Legerőteljesebb írásainak egyike a Tihamér. Ebbe beleviszi szociális megfigyelését: a kis történet kereteibe beleilleszti a végtelenséget: az uri gögöt és a zsidó letiporottságot. Hangulatus és cizellát a Joszi és Erzi, amelyben a szentimentális vidéki fiatalember

történetét mondja el. Másik alakja a vidám és modernizmusában féktelen leány. A megható irást végigkíséri az író tiszta derüje. Konceptóra a kötet legnagyobb írása a Szonja. Nagy emberi tragédiát tár fel benne és beszélő a zsidó tragédia megrendítő szálait. Ez a novella a legdrámaibb, az emberi sors és a zsidósors olyan perspektíváját bontja szét, amelyben embertípusok tragikumai vannak.

III.

Szabó Imre első sorban elbeszélő. Előadása könnyed és lebilincselő. Sok mondani- valója van és mindent el tud mondani, amit meglát, megérez és megéssz. Írásainak mégis eleme a dráma. Merítse bár témáját az élet sötét és kíméletlen mélyéből, vagy lássa meg a groteszk életjelenségeket, mindenütt megéri a cselekmény lüktetését és drámai erővel adja vissza. Stílus könnyed és mégis csiszolt. Sehol sem áldozza fel a mesésövést szép szavakért, egyszerűségükre törekszik, alakjai élnek, szavaik emberi szavak. Néhol szinte fájdalmas magdöbbenéssel dönt elénk embertípusokat. Ismeri az emberi pszichét, belenéz a lélek rejtelmébe és kiássa onnan a titkos megnyilatkozásokat. A zsidó psziche, a zsidó gondolat és szív, mint egy becöző kéz simogatja alakjait és embereinek történetét.

Csupa kiforrott írás: összefoglalja egy izzó írói élet gondolatait. Vázlatok ugyan, alakjai azonban regényfigurák. Érezni lehet rajtuk az író lázasságát és szeretetét. Zsidó könyv. És emberi könyv.

A Radió adta ki, izléses, finom és gazdag k állításban. A szép és művészi borítékrajz Wittmann Sándor munkája.

Sas László

Prága, október 30-án készült a 1918. októberi az új ország. kormány falrajzi 12 órára este 8 órakán már a tákkal, toherau felszerelést, és asszonyok, gyermekek elött és vonatok a magyar Habsburg restar mozgósítás pusztias tizi el a vis

a mozgósítási lapok különkiadalmat. A fővárosi újságokhoz adódott rendszabályaihoz gadtan tárgyalja mindent; ma n és valóban tud tizennegyben,

A politikai és máris bizony vélemény egység határozását. A zeti egység kerdést. Magyaror hadianyagok elvlyett demokrat mert csak ezek zépeurópa nyug

A sajtó is dett védekező Dunamedencébe rodnj Listy és antant intervenc mozgósítási kö magyaroktól. M nevezhető néme képviselők és szerint a csehsitási parancsna tozik.

a csehszlovák nagyszámú köz mozgósítási re mány mellett a szlovák pártok kormányának szemben való hogy a csehszlo manya mellett megvédeni állar

A gyűlés tet: különösen zionizmus és z tettek a közt

az összes cse egyesület s a S tek a Habsburg új őli visszahel állam és a köz összes politika lelkes övcitét mellet s a né csehszlovákia f

Sorra jele tük: is egysé interakciók. A belügym avta a lapok f szamu törvény kormányrendeletokról a lap véletokekról a lap kéve a kormá jelentéseket. A magyar dőri fel

A nagy h mszerintzo-a i

A mozgósított Csehszlovákia

— Az Uj Kelet prágai tudósítójától —

Prága, október 29. A három éves Csehszlovák köztársaság rövid nyugalma ismét háborús készülődések lármája váltja fel. Az 1918. októberi napok forradalmi lázában ég az új ország. Országszerte kifüggesztették a kormány faharaszait, amelyek október 27. éj-jeli 12 órára elrendelik a mozgósítást. Az első éjszakán már megteltek a kaszárnyák katonákkal, teherautók és társzekerek hordják a felszerelést, élelmiszert, az utcák megtelnek asszonyok, gyerekek ácsorognak a laktanyák kapui előtt és reggelre már indulnak a katonavonatok a magyar határ felé, hogy elfűzzék a Habsburg-restauráció rémét. Talán elűzi ezt a mozgósítás pusztító ténye, talán csak a bevonulás űzi el a visszatért Habsburgot.

Prágában

A mozgósítási parancs nem jött váratlanul. A lapok különkiadásai nem okoztak nagyobb izgalmat. A főváros népe az utolsó két évben hozzáedződött a katonai készülődések kemény rendszabályaihoz. Teljesítik a parancsot, higgadtan tárgyalják az eseményeket, megértéssel néznek rá; ma minden második ember hadviselt és valóban tudja mi a háború, nem úgy mint tízezerévesben, a naivitás legendás napjában.

A politikai pártok gyűléseket tartanak és máris bizonyos, hogy a megnyilatkozó közvélemény egységesen helyesli a kormány elhatározását. A legionisták, a csehszlovák nemzeti egység kemény harcosai fűtik a lelkesedést. Magyarország teljes lefegyverzését, a hadianyagok elvételét és a Horthy-rezsim helyett demokráta köztársaságot követelnek, mert csak ezek a feltételek biztosíthatják Közép-Európa nyugalma.

A sajtó is hangosan követeli a megkezdett védekező akció folytatását, nehogy a Dunamedencében tüzfészek maradjon. A Narodny Listy és a Prager Presse az egész kis-antant intervenciójáról ír, a Tribuna pedig a mozgósítási költségek megtérítését követeli a magyaroktól. Még a csehbarátok épen nem nevezhetők német Bohemia is közli, a német képviselők és szenátorok határozatát, mely szerint a csehszlovákiai németység a mozgósítási parancsnak lojálisan eleget tenni tartozik.

Kassán

A csehszlovák otthon kertjében kedden este nagyszámú közönség gyűlt egybe, hogy a mozgósítási rendelettel kapcsolatban a kormány mellett demonstráljon. Az összes csehszlovák pártok vezetői bizalmat szavaztak a kormánynak a monarchista veszedelemmel szemben való magatartásáért, hangoztatták, hogy a csehszlovák nép szilárdan kitart kormányza mellett és törhetetlen hűséggel kész megvédeni államát minden körülmények között.

A gyűlés után tüntető menet rendeztek: különösen a katonai parancsnokság, a katonasereg és a város háza épületei előtt tüntettek a köztársaság és a hadsereg mellett.

Pozsonyban

Az összes csehszlovák pártok, a legionárius egyesület és a Slovenská Liga tüntetés rendeztek a Habsburgoknak a magyar trónra való új öli visszahelyezése ellen, a szabadság védelméért és a köztársaság biztosítása mellett. Az összes politikai pártok képviselői beszéltek, kiközösítést rendeztek a köztársaság elnöke mellett és a népgyűlést a nemzeti himnusz tiszteletével fejezték be.

Sorra jelennek meg a rendkívüli állapotokat is egységesen szervező rendeletek és intézkedések.

A belügyminisztérium, rendeletben feladta a lapok figyelmét arra, hogy a 309. számú törvény és az 1919. év június hó 10-iki kormányrendelet szerint tilos hatonai kadműveletről a lapokban jelentéseket közzétenni, kivéve a kormány által engedélyezett hivatalos jelentéseket. A Csehszlovákiában tartózkodó magyar állampolgárokat rendkívüli felügyelet alá helyezik.

A nagy háború megindulásakor az élelmiszerüzlet is ismeretlen forgalom volt. Ma

amikor a lakosság megrohanja az élelmiszerüzleteket, hogy jóidőkre ellássa magát, statáriális intézkedéseket helyeznek kilátásba azok ellen, akik a konjunkturát kívánják kihasználni. A kormány rendeletei kifejtik, hogy most, mikor az állam saját biztonságáért harcolni kénytelen, kétszeres szigorral fog fellépni ama törekvésekkel szemben, amelyek egyesek meggazdagodását a tömeg kiuzsorázása árán akarja elérni. És épen ezért kerülhetetlen szigorral lépnek fel az élelmiszerüzlettel szemben.

Figyelmeztetik a lakosságot is, hogy úgy gabona-, mint liszt-, hus-, zsír- és egyéb élelmiszerkészletek a köztársaság területén elegendő mennyiségben találhatók ahhoz, hogy mindenki nyugodtan tekinthessen a jövő elé. Élelmiszerhiány nem fog beállani. A kenyér és lisztellátásban sem lesz fennakadás, a hadsereg élelmiszerkészletét már fedezték. Háborút bevezető határszéli konfliktusok híreit is korpoltják már mindenfelé.

A magyar határszéli hivatalok megszüntették a Komárom városa számára ezideig érvényben volt ugynevezett határátlépési forgalmat avval az indoklással, hogy a jelenlegi belpolitikai viszonyok nem engedik meg, hogy egyes személyek átlépjék a határvonalat.

Tizenegyeszlovák alattvalót Komáromba való visszatérésük közben a magyar határszéli közegek visszatartottak és magyar területen fogták. Ennek az erőszakoskodásnak következtében a csehszlovák hatóságok értelesszabályok életbeléptetését helyezték kilátásba és nyomban megtették a szükséges intézkedéseket.

Maniut kihallgatásra hívták Bukarestbe

Ismét előtérben a megegyezés lehetősége — A parasztpárt programja — Titulescu expozéja a minisztertanácson

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A nemzeti párt és a liberális párt között újra megindult tárgyalások újabb előrehaladtak és megint küszöbön álló megegyezésről beszélnek. Bratianu kihallgatása a királynál nem maradt hatáskörű és valószínű, hogy a megegyezés érdekében a király is közbelép. Erre vall az, hogy hétfőre a király Ioanitu Gyulát rendelte magához, aki már le is utazott Bukarestbe.

A román nemzeti párt vezető körében az újonnan felvett elleazéki fuzió tárgyalásokról a következőket mondotta:

— A királynál történt kihallgatása után Bratianu magához kérte Pop-Csicsó volt minisztert és kijelentette neki, hogy a liberális pártban még mindig meg van a készség a nemzeti párttal való fuzió létrehozásához úgy, hogy ebben a fuzióban a liberális párt programja csorbát ne szenvedjen. Pop-Csicsó a tárgyalások eredményéről értesítette Maniut, aki most haladéktalanul Bukarestbe utazott a fuzió perfektuálása céljából.

Ezzel szemben egy liberális-párti erdélyi képviselő, aki most tért vissza a fővárosból, így nyilatkozott:

— Ez a fuzió csak megszilárdíthatja az Averescu-kormányt és a néppárt helyzetét, amely ma is igen szilárd. Mi csak örömmel üdvözölhetjük ezt a fuziót, mert meg vagyunk róla győződve, hogy Bratianuék három hónap alatt megesszik a román nemzeti pártot, amely eleddig az ellenzéki frakciók közül a legerősebb volt.

Ellentétek a néppártban ?

Az „Adeverul” szerint a kormánypart egy csoportja akciót indított a kormány olyan átalakítása ellen, melyhez a többség előzetes hozzájárulását nem kérték. Ezeknek az élén Stán Ghitzescu, Joanitzescu volt Vladescu Mihály állanak s főként Hanibai Teodorescu, valamint Berlescu minisztersége ellen agítálnak. Az ő jelöltjeik Joanitzescu, Anghelescu és Avram Imbroana. Hivatalos helyen egyes lapok erre vonatkozó híreit határozottan megcafoiták.

A parasztpárt programja

A kormány és a parasztpárt közötti tárgyalásokról most egyre kevesebbet beszélnek, sőt a parasztpárt részéről azt is tagadják, hogy ilyen tárgyalások vitelére bárkinek is megbízást adtak volna.

Az „Aurora”, a parasztpárt új lapja közli, hogy a pártkongresszus napját végleg november 20. és 21.-re tűzték ki. A kongresszusnak nem lesz demonstratív jellege, hanem tisztán alapszabályszerű összejelése a párt tagjainak. A lap a párt vezetőségének magatartását és legközelebbi programját a következőkben foglalja össze:

1. A párt nem kollaborál a kormánnyal és ilyesmi nincs is szándékában.
2. A parlamentbe való visszatérés ügye olyan kérdés, amelyet majd a kellő időben a legnagyobb komolysággal fognak megvitatni.
3. A párt senkinek sem adott megbízást, hogy a kormánnyal tárgyalásokat folytasson.
4. A párt végrehajtóbizottsága sem a folyó, sem a jövő héten ülést nem tart, tehát nem is határoz a parlamentbe visszatéréséről.
5. A pártprogram kidolgozására kiküldött bizottság november 10.-én ül össze.

Minisztertanács

A tegnapi minisztertanács, amely délután négytől félnyolcig tartott, folytatták a szerdai minisztertanácson megkezdett vitát a Brutinel-féle kanadai mozdonyzállítási szerződésről. A minisztertanács bizottságot küldött ki, melynek tagjai Argetoianu, Take Jonescu és Valeanu miniszterek, hogy a probléma részleteit tanulmányozzák és a legközelebbi minisztertanács elé kész javaslatot terjesszenek.

Ezután Titulescu folytatta beszédét a pénzügyi helyzetről. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy a költségvetés az új jövedelmi adók hozadéka következtében egyensúlyba jött, sőt az április-októberi félévben 200 millió bevételi többletet eredményezett. Az államkincstár helyzete tehát elég jó és megengedi egy oly pénzügyi politika inaurálását, amely széleskörű pénzügyi programot karol fel. Ennek főbb pontjai: az állam terhére kibocsátott kincstári bonok likvidálása, az adósságok konvertálása, valamint a hadikártalanításból eredő követelések realizálása, az export rendezése és más pénzügyi operációkkal a külföldi devizák alapos rendbehozása. Ami a költségvetésbe fel nem vett regátheli adósságok likvidálását illeti, a pénzügyminiszter kifejtette, hogy ezek összege mintegy 680 millió. Vanak közöttük olyan tételek, melyek már három év óta esedékesek. A fedezetet erre nézve a jelenlegi költségvetési többlet, valamint az év folyamán még remélhető többlet nyújtja, az esetleg még fennmaradó összeget a jövő évi költségvetésbe fogja beállítani.

Titulescu ezután a háborús kárpótlások kérdéséről beszélt és ismertette a minisztertanács előtt azokat az egyezményeket, melyek ezekkel a kérdéssel kapcsolatban eddig létrejöttek a javaslatokat, melyek felmerültek, valamint Románia álláspontját és kifejtette, hogy az egész kérdés új fázisba lépett, amely hivatalosan Románia kívánságait a legteljesebb mértékben kielégíteni.

Ezután a külföldi devizáknak a gabona-exportnál leendő értékesítéséről beszélt, s azt a reményét fejezte ki, hogy a valuta nem sokára javulni fog, mert nem pénzügyi manőverekkel, hanem jól megalapozott gazdasági akciókkal lehet csak a valután segíteni.

Titulescu után Rascanu hadügyminiszter beszélt, rámutatva a hadsereg technikai és adminisztratív szükségleteire, megjelölve az azok fedezésére szükséges pénzüsségeket is.

Take Jonescu külügyminiszter beszámolt a magyarországi eseményekkel kapcsolatos legújabb jelentésekről és közölte, hogy az antant Karolyt a Madeira-szigetek valamelyikére fogja internálni.

Garoflid miniszter a földosztási tabellák reviziójának szükségét hangoztatta és bejelentette, hogy a kisajátítás második részletét két hét múlva kezdődik, amikor is újabb 500.000 hektár föld jut majd a parasztságnak.

olov és Ussiskin, szina ujjáépítői, theimmer német dr. Semarja Leviselöje, akit Vil-törvényhozásba, zszás, aki világ-rt és a Keren en. Ö az, aki ha-ruzsálemből kiin-ő élő zsidók kö-öthon nélkül, hi-tve nittel, lelke-lenségével agítáló-építését hirdetik

haff" ülésén hal-egátus jelentését. ett a legtöbb de-az easten-dzsidó-épies; dr. Strauss plutokrácia sarja és amerikai ha-éjében és visel-önki, aki már bele-nusba.

mellett a mai, le- zsidók: a diplo- r, a prófétás ra- arcát az éjjeli ompe, beszarabiai proletár-forradal- katonája.

ddig soha nem országaiba vissza- siparos, kiskeres- tívelli, erdöket irt- terem. Élesné- umi harcos és ta- ki éjszakának ide- szedelem az arab z emberekre, az

ni a kongresszu- ai tanítónői kifi- kkal, amelyet a

benneteket Chid- ben, Rechobótban,

alakja a vidám és- ány. A megható- derüje. Koncep- a a Szonja. Nagy- e és belezövi a- álaít. Ez a novella- rs és a zsidósors- zét, amelyben em-

m elbeszélő. Elő- ö. Sok mondani- tud mondani, amit- . Írásainak mégis- r témáját az élet- l, vagy lássa meg- mindenütt megérzi- drámai erővel adja- mégis csiszolt. meseszöveget szép- törekszik, alakjai- ak. Néhol szinte- dönt élénk em- emberi pszichét, és kiássa onnan- a zsidó psziche, a- egy becöző kéz- nek történetét.

összefoglalja egy- Vázlatok ugyan- rak. Érezni lehet- szeretetését. Zsidó

finom és gazdag- üvészi boritékraiz

Sas László

Háborus izgalmak Bukarestben

A tegnapi estén tőzsdén hetven-nyolcvan ponttal estek a bankrészvények — Betétesek megostromolták a Banca Natiuneit — Az angol, francia és a jugoszláv követ Take Jonescunál

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bukarest, október 29. (Lapzárta után érkezett híradat.) Ma délután hírelen erős háborus hírek terjedtek el a fővárosban. Az emberek csoportokba verődve tárgyalták a magyarországi királypuccs legutóbbi eseményeit és a román kormány magatartását. A lakosság különösen izgatott lett akkor, amikor az esti lapok hírül adták, hogy Take Jonescu külügyminiszter a déli órákban magához kérte a francia, az angol és a jugoszláv követet és hosszabb tanácskozásba kezdett velük. A követek nagyon sokáig voltak a külügyminiszternél és igen fontos dolgokról lehetett szó. Az izgatottságot növelte az a körülmény, hogy a lapok semmit nem közöltek a tanácskozásról.

Ezzel egyidejűleg feszült várakozással fordult a közönség figyelme a tőzsde felé. Amikor megtudták, hogy az órái zárásnál a legtöbb bank részvénye hetven-nyolcvan ponttal esett, sokan, akiknek a Banca Natiuneaiban pénzük volt, annyira idegesek lettek,

hogy attól való félelmükben, hogy pénzük veszélyben van, a bank megostromlását indítványozták. Mind több és több betétulajdonos és részvényes sietett a bank épületéhez, ahol lassanként nagy csoport gyűlt össze. Behatoltak az irodahelyiségekbe és az ottlévő tisztviselőktől követelték, hogy azonnal fizessék ki betétjeiket és részvényeik ellenértékét. A hivatalnokok csak nehezen tudták a betétülőköt az utcára kiszorítani és csak ott merték megmondani nekik, hogy pénzüket nem tudják kiadni.

Az emberek zajongani kezdtek és az ügyészségre mentek, ahol feljelentést tettek a bank ellen. Hír szerint az ügyészség, a felizgatott embereknek engedve, még tegnap este bekérte, felülvizsgálás végett, a Banca Natiunea könyveit.

Ezzel a tévítással egyidejűleg jelentik, hogy Csehszlovákia között magánfelek részére megszüntették a telefon beszélgetést.

Látogatás az eszperantisták kiállításán

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A Malom-utcai iparművészeti múzeum második emeletén néhány nap óta egy kiállítás van. Nem agyag, nem fa, nem kő, nem bronz, nem márvány az anyaga, hanem betű. A polcokon és az állványokon nem csipkék, nem szőttek, nem varrottások vannak kitergetve, hanem könyvek és újságok. A falakon nem falfaragások függenek, hanem térképek. Nem rudak, botok, súlyzók a sarkokban, hanem nyomtatványok. Az ajtókon nem kéziművészi szőnyegek, hanem egymasmellé aggatott képek, kongresszusokról, előadásokról, összejövetelekről. És a táblákon nem nyilak, hanem geometriai vonalak és a kartonlapokon nem népművészeti ábrák, hanem sorjába ragasztott bélyegek.

És a látogatók is mások, mint az iparművészeti kiállítások látogatói. Vékony, cvikkeres nők. Hosszu, hajlítható fiúk. Tanárok. Nagy, borzoshajú fiatal emberek. Apostolarcuak.

Jönnek. Egymásután. Ezeket az ember alig látja az utcákon. Most mind itt vannak, mind többen vannak itt, valahonnan előkerültek: külvárosi kis szobákból, bérlapaloták manzardjaiból, menzákról, vegetáriánus éttermekből, szuterénekből, az ember igazában nem is tudhatja: a mélyből bukkantak-e föl, vagy a magasságból ereszkedtek-e alá.

Mind egyformák. Hosszakat néznek, hosszakat lélegeznek, halkán, heheve beszélnek. Elnyújtottan. Kihégyeztetten és a messzibe furakodóan. Érezni lehet: ezek a lányok és ezek a fiatal emberek mind nagyon fenn élnek, réseken kitekintgetnek, határokon és demarkációs vonalakon átugratnak, magukhoz ölelik a világot. Ők a távlatok szerelmesei.

Eszperantisták. Feléje hajolnak az asztaloknak, amelyeken a legkülönbözőbb nemzetek irodalma egyféle nyelven van kitergetve és összemossolyognak. Vártákról, strázsákról ők már felemelkedtek a könyvespolcokig.

— Petőfi: Elekittaj Poemoj — szótárolja ragyogó arccal egy román diák, felveszi a kis könyvet a kezébe, lapozza, megnézi belül a fedőlapo: — Tradukt de dro Eugeno Fuchs — és eszébe sem jut, hogy arra gondoljon, hogy a nagy magyar költő verseit egy mátiszkai zsidó ügyvéd fordította eszperantóra.

A politika szövevényei közül ezek már mind kisiklottak. És az eszperantó nyelv szorgalmas fordítói gyengéden lefogták tenyerükkel a nemzeti írók csápjait és a képméteres deszkalapon egymáshoz simították őket.

Mikszát: Fantomo en Lubl-ja. Kécsesen támaszkodik a német Leningradhoz Minna

de Barnhelmhez. George Dandin, akit Molière hegye francia szavakból rakott össze, Wilde Oszkár Saloméjához dörzsölszódik. Együtt van Strindberg Julia kisasszonya és Avercsenko Frauligo Suzannoja. Herceg Ferenc: Hungaraj Racontoj-a, tul kurzuson, ébredésen és csatolt területeken, békésen szunnyad az elhunyt román királyné, Carmen Sylva: Sufero-ja mellett. És mindegyikük fölött a legszebb kötésben a legnagyobb alakban, parancsoló vonalakkal terjeszkedik Suttner Berta pacifista regénye: For la bataliloja! — Le a fegyverrel!

Könyvtárfüzetek egész sorozatával kötötték össze az eszperantisták a legtávolabb eső vidékeket: a leipzig-i Internacia Librotrezoro Ázsiát fogja magához, a dresdén-i Biblioteka Internacia a szélső Keletet öleli fel és az Esperanto Teatro Internacia a déli, mozgalmasságot szerető, latin földtekét segíti Északhoz közelebb vinni. Heine versei, Andersen meséi, Shakespeare drámái vannak eszperantóul ezekben a könyvecskében.

Folyóiratjaik főleg Németországban, Franciaországban, Lengyelországban és az északi államokban jelennek meg. A „Le travailleur esperantiste” és az „Arbeiter Esperantiste” a gall és a germán munkástömegeket igyekszik egy nyelvi nevezőre hozni. A „Katolika Mondo” és a „La Eklezia Revuo” a vallás által élesztett ellentéteket próbálja eliminálni. Az élc erejével harcol a dresdén-i „La Spritulo”, illusztrált eszperantó vicclap. Politikailag küzd a kölni „Esperanto Triumfonta.” A „Bizantio” a mohammedánokat gyűjti maga köré Konstantinápolyban. Japánban a „Japana Esperantiso”, Kínában a „La Voco de l' Popolo” agitál. Csak Angolországot nem látjuk sehol. Az angolok nem törnek magukat az eszperantóért. Meg vannak győződve, hogy az angol nyelvvel akárhol boldogulhatnak.

Az egyik falon világtérkép függ, teleszurva zöld zászlócskákkal. Az eszperantisták ragyogó arccal néznek bele a föld barna festésébe, a tenger kékjébe: ők már mindenüvé elmehetnek, a malájok és a zulukafferek között is találhatnak valakit, aki megérti őket. A térkép sárga vásznan nincsen is sehol vastagon festve az országhatár, a nemzetségek nincsenek megszürtkézve, megviláztatva, megfektetve, mély, vörösös tónus az egész, egy nagy nyelv, amely a világon végignyulik.

A látogatók is leálmánok ez előtt a térkép előtt, bizalommal nézik, mintahogy nyílt, őszinte szemekbe szoktak nézni, amelyek világosak és beszédesek, mindenkihez egyformán szólnak és amelyekbe belemerülve, az ember megnyugszik.

Ben Ami.

Életünkgyermek: kiben teljesül. Magunknak adunk, a Tarbutnak adunk

Választások az országrészi konferenciára

A választási eljárás — Kik lehetnek delegátusok — A választás módja

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A közeledő második cionista konferencia delegátusainak választásával kapcsolatban az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség központi irodája körlevelet intézett valamennyi helyi csoporthoz, mely a választás körül: eljárást szabályozza. A körlevél szerint a második országrészi cionista konferenciát — amennyiben a november elsején összeülő nagy Intéző Bizottság elfogadja a kis Intéző Bizottságnak erre vonatkozó javaslatát — kiszlov 4.—8. december 5.—9.) időközben fogják megtartani Kolozsváron. A május huszonötödiki nagy intézőbizottsági ülés határozata alapján a delegátusok számát az alapszabályokban meghatározott legmagasabb számban állapították meg, amiben az a szempont vezette a nagy Intézőbizottságot, hogy a konferenciának hihetetlenül nagy fontosságu munkájában minél többen vegyenek részt és az ott hozandó határozatokért vállalandó felelősség nagyobb mértékben oszoljék meg.

Az idei konferencia jelentőségében messze túlnő a tavalyi első konferencia keretein, mert nemcsak a megoldásra váró helyi problémák sokasodtak, de a karlsbadi világkongresszus határozatai kötelezőleg róják a konferenciára, hogy az erdélyi zsidóságra eső munkarész megvalósítására megfelelő eszközök előteremtéséről gondoskodjék. Épezték általános zsidó érdek, hogy csak olyan férfiakat válasszanak meg delegátusul, akik hivatásuk magaslátán tudnak maradni s akik átérzhetik majd azt a felelősségteljes megbízatást, mely megválasztásuk esetén rájuk hárul.

A választásokat legkésőbb november tizedikéig minden körületben meg kell ejteni a kongresszusi választások alkalmával kiadott szabályzat alapján. A legfontosabb rendelkezések, amelyeket a választások során be kell tartani, a következők:

Minden sékelfizető, aki 18-ik életévét betöltötte, aktív, minden 24-ik életévét betöltött zservezeti tag passzív választójoggal bír. Minden szavazó annyi jelöltre adhatja le szavazatát, ahány delegátust az illető helység küldeni jogosult. A körületekben a sékelfizetők közgyűlése állandóan határoz arról, hogy a választás nyílt, titkos, proporcionalis legyen-e. A delegátusok választásával egyidejűleg a pótdelegátusokat is meg kell választani arra az esetre, ha valamelyik megválasztott delegátus a konferencián bármely okból részt nem vehetne. A konferencián minden delegátusnak csak egy szavazata van s így egy delegátus csak egy mandátumot vállalhat, ez a megbízatás másra át nem ruházható. A megválasztott delegátus helyét pótdelegátus csak akkor foglalhatja el, ha a helyettesítendő delegátus a konferencia tárgyalásain még nem vett részt. A delegátusokat semmiféle utasításokat nem kötik.

A választások megejtéséről minden körületben külön választási bizottság intézkedik, melynek elnöke gondoskodik a választás pontos jegyzőkönyvének felvételéről. A jegyzőkönyvet, melynek helyességéért az egész választási bizottság aláírásával szavatol, legkésőbb november 15-ig kell a központi irodának beküldeni. Ugyanez a határideje a választással kapcsolatos panaszok benyújtásának is. A beérkezett jegyzőkönyveket és esetleges panaszokat a nagy Intéző Bizottság által kiküldött igazoló bizottság vizsgálja felül s ennek jelentése alapján a konferencia fog a verifikálásról dönteni.

A megválasztott delegátusokat a választási bizottság tagjai által aláírt igazolójeggyel kell ellátni. Ennek az igazolójeggynek az alapján a központi igazoló bizottság a megtörtént igazolás után delegátus-jegyet ad ki, mely a konferencia tanácskozáira belépőjegyül szolgál.

Sportpályát a

Ma egy éve n egyesülete volt Erd év alatt megtizenké második évben is mondhatjuk, hogy a nemzeti öntudat tempónak tartania. Az öntudat erő. É sem a régi zsidótip görnyed és alázta szükség ninc. É nekünk éppé kell r testét, hogy izmosi

N m föltétlen nünk a fiainkból. csapatokat. Mindegy rekednünk kell, ki kell mérnünk az iz keményedjenek eze egyenesitenünk a g borúvá tennünk a válással a vézna ap

Nemcsak isk széksége minden z egyesülete és spo nagyobb községek együtt lakik, oit s mert ő az eljövén egészségés munkái lenti minden sport. És ha azt m akarjuk, hogy egy nek és különbülje rugást tekintésük sp korcsolyázás, a ge és sport a testgyak

Testnevelés: nek minden poro minden elhanyagol rekeszének az ell csak a tanulsággért olyan szegényes mint a gettó. De b szívvvel nézzen a h ciók masiroznak el mit kell tennie.

Sportpályát a ahol zsidók laknak

Uj vagyó

Revizió alá ve

— Az Uj

Megírta az U jéte pénzügyi refor honosit meg Romá csoportosításával r alapot azáltal, ho szolgált vagyont é lik. E munkálatok ügyigazgatóvárok k

A bizottságok ügyigazgató a köve — A vagyón vember elseje és t működésüket. Ezt zottság községenk teszi, hogy munká sokban ezt a hied a városházán, a t adóbejájtó hivatal ségházán függeszt

— Kolozsvár tottuk fel és miné zottság fogja a v bizottságok novem munkájukat. Előz melyik napon mel azért van szükség tőzödjek oiyanko nála, hogy pontos lomások és es polgárokat sérelen

Nov H

l-én H

Sportpályát a zsidó községekben!

Ma egy éve még csak egyetlen zsidó sport-egyesület volt Erdélyben. Ma tizenkettő. Egy év alatt megtizenkét-szereződött a szám. Ha a második évben is ilyen lesz a tempó, bátran mondhatjuk, hogy itt mégis csak megkezdődött a nemzeti öntudat testi regenerációja. S a tempónak tartania kell. Mert mi az öntudat? Az öntudat erő. Ez mi az erő? Semmiesetre sem a régi zsidótipus, aki mindeki előtt meg-görnyed és alázatoskodik ott is, ahol erre szükség nincs. Ép testben ép öntudat. Nos nekünk éppé kell nevelnünk az új nemzedékek testét, hogy izmosítsuk az öntudatát.

Nem föltétlenül sampionokat kell nevelnünk a fiainkból. Nem föltétlenül ligagyőztes csapatokat. Mindegy, győzünk-e vagy sem, verkednünk kell, kiállnunk a porondra. Össze kell mérnünk az izmainkat a másokéval. Hogy keményedjenek ezek a petyhüdt izmok. Ki kell egyenesítenünk a görnyedt gerinceinket, domborúvá tennünk a beesett mellünket, szélszá-válássá a vézna apák fiait.

Nemcsak iskolára és hitközségre van szüksége minden zsidó községnek, de sport-egyesületre és sporttelepre is. És nemcsak a nagyobb községeknek. Ahol husz zsidó család együtt lakik, ott sportolnia kell az ifjúságnak, mert ő az eljövendő zsidó társadalom. Az egészséges munkabírást és az összetartást jelenti minden sporttevényt.

És ha azt mondjuk: zsidó sport, nem azt akarjuk, hogy egyoldalú sportokban különüljenek és különbüljenek ifjaink. Necsak a labdarugást tekintsek sportnak. Sport az uszás, a korcsolyázás, a gerelyvetés, a futás, a vívás és sport a testgyakorlás minden népe.

Testnevelés: ez legyen a jelszó, a testnek minden porckáját sportoltatni kell, mert minden elhanyagolt testrész az agyvelő egy rekeszének az elhanyagolását jelenti. A zsidó csak a tanulásért nézzen a multba, nehogy olyan szegényes külsejű típusokat termeljen, mint a gettó. De bizalommal és megbátorodott szívvel nézzen a holnapba, ahol izmos generációk masíroznak előre. Ha őket látja, tudja mit kell tennie.

Sportpályát és sportegyesületet mindentűvé, ahol zsidók laknak!

Uj vagyonebecslés készül

Revízió alá veszik a régi adóalapokat

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Megírta az Uj Kelet, hogy a Titulescu-féle pénzügyi reform teljesen új adórendszert hozott meg Romániában. Az adónemek át-csoportosításával revízió alá veszik a régi adó-alapot azért, hogy az adókövetés alapján szolgáló vagyont és jövedelmét újból felbecsü-lik. E munkálatok elvégzésére az egyes pénz-ügyigazgatóságok külön bizottságokat alakítottak.

A bizottságok működéséről Tósa pénz-ügyigazgató a következőket mondotta:

— A vagyont felbecsülő bizottságok no- vember elseje és tizedike között kezdik meg működésüket. Ezt megelőzőleg tíz nappal a bi- zottság községenként és városonként közhírre teszi, hogy munkáját mitől kezd meg. Váro- sokban ezt a hirdetményt az adóhivatalban és a városházán, a falvakban pedig a kerületi adóbejárat hivatalban (perceptoratus) és a köz- ségházban függesztik ki.

— Kolozsvár területét hét kerületre osz- tottuk fel és mindegyik kerületben külön bi- zottság fogja a vagyonebecslést megkezdeni. A bizottságok november harminadikán kezdik meg munkájukat. Előzőleg ki fogják hirdetni, hogy melyik napon mely utcákat járják végig. Erre azért van szükség, hogy mindenki otthon tar- tózkodjék olyankor, amikor a bizottság kiszál- nála, hogy pontosan ki lehessen tölteni a val- lomásokat és esetleges tévedések folytán a polgárokat sérelem ne érje. A bizottságok fel-

becsülik először a ház jelenlegi értékét és nem a telekkönyvben szereplő értéket veszik adóalapul. Megállapítják továbbá azt is, hogy a lakók mennyi ház- vagy birtokért fizetnek a tulajdonosnak, mert ez a jövedelem is adó alá esik. A vallomási ivatek azonnal ott helyben töltik ki s a bizottság ebben szívesen segítsé- gére lesz mindenkinek.

— A falvakban sokkal egyszerűbb dolga lesz a becslőbizottságnak. A falusi házak, ha nincsenek bérbeadva, nem esnek adó alá, tehát fel sem becslük. Az egyéb ingatlanokat pedig nem személyenként becslük fel, hanem egység- értéket fognak megállapítani s az fogja képezni az adóalapot. A törvény a kisbirtokoknak több kedvezményt biztosít, ezeket majd az adókövető bizottság fogja figyelembe venni.

— A becslőbizottságok megszakítás és tűnpre vagy munkaszünetre való tekintet nélkül fognak dolgozni mindaddig, amíg fel- adatukat teljesen el nem végzik. Az adókövetést előkészítő munkálatok előreláthatólag két és fél hónapot fognak igénybe venni, mert a munka fontossága megkívánja, hogy a legala- posabban hajtsák végre.

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:

Szerkesztőség	577
Kiadóhivatal	844
Zs. N. Sz.	558

As utolsó instancia

*Tudod, jóisten, én mostan szeretném
Dicsőleges szent trónusod előtt
Ketté hasítani fardát koponyámat,
Ketté hasítani,
És megmutatni benn az agyvelőt
És megmutatni benn az agyvelőt.*

*E véres hernyót, ezt az égő semmit,
Mely százfélé vonaglik és szakad,
— A legdicsőbb, a legszebb alkotásod,
Nagy alkotásod:
— Istenkém, hogyan szegyélnéd magad,
Istenkém, hogyan szegyélnéd magad.*

g. j.

— **Lázadás a galut lelki terroja ellen.** A galut pszichikai megalázását át jut el az ember a cionista világszemléletéhez. A levertség, a jogfosztottság, a mellőzés erős lelki elváltozásokat okozott a zsidó lélekben, olyan deformációt, amelyet a zsidó lélek ösereje nem enged kifejlődni. Lázad a deformáció ellen és ezt a lázadást pompásan érzékeltetik Giszkalay János és Ben Ami versei az Uj Kelet évköny- vében, amelyet előfizetőink ingyen kapnak meg. Az évkönyv tárháza az érdekes és nívós zsidó irodalomnak.

— **A Haggibbor ma vasárnap délután félháromkor taggyűlést tart** Petőfi-utcai klub- helyiségében. A gyűlés tárgya a Haggibbor jövőjére nagyfontosságú kérdések megbeszélése. A vezetőség elvárja, hogy az egyesület tagjai teljes számmal megjelenjenek. A gazdasági bi- zottság a taggyűlést megelőzően délelőtt 10 órákor tart ülést.

— **Kirakatverseny.** Néhány nappal ezelőtt több kolozsári kereskedő azzal a ké- réssel fordult a kereskedelmi és iparkamará- hoz, hogy vegye kezébe a kirakatverseny rendezésének munkáját. A kamara most kérdőíveket küldött szét az összes nagyobb kereskedőknek, amelyekben kérdést intéz hoz- zájuk a kirakatverenyben való részvételre vonatkozólag. Ha elegendő számban jelentkez- nek, a versenyt még ebben az évben meg- tartják.

— **A Haggibbor klubavató estélye.** Szorgalmas munkával készül a Haggibbor sport- egyesület, november elején megtartandó klub- avató estélyére. Ez a klubavató lesz megnyi- tója a Haggibbor téli szezonjának, amikor is, csaknem kizárólag a klubéleten keresztül ki- ván komoly kulturumkát végezni. A novem- ber elsejei klubavató estélyre Kolozsvár összes zsidó notabilitásai hivatalosak lesznek és így többek között külön meghívókkal hívják meg a két hitközség egész elnökségét, valamint az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség vezetőségét. Belépőjegyeket hétfőn és kedden egész nap a Haggibbor klub pénztáránál és a László és Tsa drogériában lehet kapni.

— **Levél a szerkesztőhöz az ortodox irodáról.** Désről írja egy kiváló elvtársunk:

Ezer szerencse, hogy csak az ünnepek után jutott kezembe a „Biroul central ort. izr. din Transilvania si judetele alipite, Bistrita“ szervezeti szabályzatai- nak tervezete, amellyel az iroda kedveskedett dele- gátusainak újév alkalmával. Mert, ha véletlenül ünnepek alatt tekintetem volna bele, biztosan nem tarthatam volna be a vszámáchtá b'chágéché (vi- gadj ünnepeid alatt) parancsolatot. Nemesak, hogy nem vigadtam volna, de szomorúság töltött volna el látván, hogy mi minden nincs benne, ami benne kellene hogy legyen egy zsidó intézmény szabály- tervezetében Sanremo után, a zsidó regeneráció idejében és hogy mi minden van benne, amivel a megújulás munkáját gáncsolni akarják. Alkalmam volt a tárgyról beszélgetést folytatni egy vezető ortodox férfival, aki a szabálytervezetről többek között ezeket mondotta: „Soha ilyen kétkulacos szabálytervezetet még nem láttam. A címeiben ortodox felekezettel, a szövegben pedig nemzetnek nevez bennünket. Mit akar a „kanzei“ tőlünk. Hithű zsidók vagyunk és a Sulchan Aruch alapján állunk. De a felekezetre szakítani nem hagyjuk a zsidó- ságot, amelynek ma sokkal nagyobb szüksége van az egységre, mint valaha. Csak ezen a nagy egysé- gen belül lehet helye és jogosultsága az ortodox szervezetnek, de nem ezen kívül. A „kanzei“ kul- turpolitikája is kétkulacos. Szó van ugyan a terve- zetben arról, hogy „ha“ a hitközségek iskolákat tartanak fean, ezeknek vallásosokai alapon kell állaniuk, de arról, hogy a hitközségeknek kötelessége iskolákat felállítani, melyen haligat, sőt kísérletet sem tesz arra, hogy hithű tanárokról gondoskodjék. — Kérhetetlen a tervezet 49. §-a, amely a pénz- és igazságügyi vitás kérdések elintézésére alakítandó választott bíróságokban a rabbitagok tulsaját histo- riája, de még különösebb, hogy a felebbezési fórum csupa rabbitól áll. Az alapszabálytervezet valóság- os papi hierarchiát akar ráerőszakolni az ortodoxiára. En és hasonló gondolkodású delegátustár- sán természetesen küzdeni fogunk az ilyen törek- vések ellen. Bár nem vagyok cionista, mégis azt mondom Önöknek, építsék ki gyorsan intézményei- ket, különösen iskolákat, mert azokra elsősorban nekünk ortodoxoknak van szükségünk.“ Eddig szól az ortodox delegátus nyilatkozata és nekünk nincs sok hozzátennivalónk. Lassanként rájön az ortodoxia komolyabb része is arra, amit oly régen hir- det az Uj Kelet, hogy a Zsidó Nemzeti Szövetség kulturintézményei az egész erdélyi zsidóság közös kincsévé, de közös feladatává is kell, hogy váljanak.

— **A „Jehudith“ leánytagjai kedd délután félhárom órákor összejövetelt tartanak** Széchenyi-tér (Piata Mhau Viteazul) 40. sz. alatt II. emelet 3. ajtó.

— **Kedden ül össze a Zs. N. Sz. nagy intézőbizottsága.** Kedden, november 1-én az E. Zs. Sz. ülést tart, amelyen a má- sodik cionista konferenci programjáról lesz szó.

— **Házasság.** Vadász (Wiesel) Sándor elfegyvezte Weinberger Cicust Máramarossziget- ről. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Héber kurzus a Koren Hajje- szód javára.** Dr. Elner Zwi a kolozsvári pedagógium tanára haladók részére héber kurzust fog tartani a neolog iskola tantermében. A kurzusra, amely hat hónapos lesz, jelent- kezni napoként déli 1—1/2 óra között az Ernster-vendéglőben lehet az előadónál írás- ban, vagy személyesen. A kurzus díját a hallgatók számának megfelelően később állá- pitják meg. Az előadásokat november elsején nyitják meg heti három órában.

Nov 1-én Haggibbor klubavató estély Nov 1-én
A levek a pénztáránál és elővételben László és Tarsa illatszertárában szerezhetők be

Cionista miting Nagyváradon.
A Nagyvárad Cionista Szervezet és a Zsidó Nemzeti Szövetség október 30-án négyülést rendez a Vigadó-variété nagytermében. A Zsidó Nemzeti Szövetség központja képviseletében résztvesznek Glasner Móse főrabbi és dr. Fischer Tivadar, a Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke. A nagyvárad cionista szervezet irodája ezúton felkéri a vidéki szervezetek vezetését, hogy kiküldöttüket jelentsék be a nagyvárad cionista szervezet irodájának, Deák Ferenc-utca 9. szám alatt. Este a Metropolitertemben 200 terítékes bankett lesz. Ugyancsak október 30-án tartja a „Mirjam” leányegyesület alakuló közgyűlését.

Rendőrségi hírek. Magó Márton str. Pietroasa 27. számú lakos bejelentette a rendőrségen, hogy ezeregy száz lelt ellopták tőle. Salamon Gizella str. Ciurdar 1. számú lakos arról tett jelentést, hogy ezerekszáz lelt erő tehene elveszett. Markovics Róza str. Bertelot 19. számú lakostól hatszáz lelt tartalmazó pénztárcáját lopták el. Racasno Mária str. Japure 3. számú lakos bejelentette, hogy két darab, összesen százhatvan lei értékű malacát ellopták. özv. Nagy Aronné str. Fierului 1. számú lakos kétszáz leles lopásról emelt panaszt. Nyerges Anna str. Muncitorilor 17. számú lakostól ezer lelt loptak el.

Ha jó rum- és likőreszenciát akar beszerezni olcsón, forduljon Glück Henrik gyárához Oradea-Mare (Nagyvárad) Calea Vict. (volt Kolozsvári-ut) 74.

KÖZGAZDASÁG

Hivatalos nyilatkozat az esedékes külföldi fizetések rendezéséről

Moratórium vagy kényszerárfolyam

— Az Új Kelet tudósítójától —

A lei árfolyamának leromlása legérzékenyebben azokat a kereskedőket sújtotta, akik külföldön beszerzett áruikat idegen valutában kötelesek fizetni. Ezeknek a fizetéseknek legnagyobb része most válik esedékessé és nem lehet kétséges, hogy azokat valutánk mai állása mellett nem tudják teljesíteni. A kereskedő testületek már több ízben közbenjárta, hogy ezt az égetően sürgős, nagyfontosságú kérdést kormányintézkedéssel oldják meg. Ajánlották a kormánynak, hogy ezekre a fizetésekre vagy adjon moratóriumot, vagy állapítson meg méltányos, de kötelező hivatalos árfolyamokat. Mindezekig azonban az illetékes minisztérium ebben az irányban nem intézkedett.

Deleann, az ipari és kereskedelemügyi minisztérium államtitkára — mint Bukarestből jelentik — a kérdéssel tegnap a következőképpen nyilatkozott:

— A külföldi fizetések kérdése erősen foglalkoztatja a kormányt, amely Titulescu pénzügyminiszterre bízta az elintézését.

— Bármilyen is legyen a megoldás módja, bizonyos, hogy a fizetések elhalasztását el kell rendelni. A moratóriummal való megoldást Titulescu nem tartja alkalmasnak és így valószínű, hogy úgy fogunk eljárni, mint Jugoszlávia, amely a külföldi fizetések eszköztését a jugoszláv jegybankra bízta. A külföldi fizetés ott csak a jegybank által, vagy annak közvetítésével és előzetes hozzájárulásával történhetik.

— A bukaresti angol kereskedelmi kamara megnyitása alkalmával alkalmam volt ebben az ügyben hosszasan beszélni a bukaresti angol miniszterrel, aki indokaimat és érveléseimet teljesen magáévá tette. Azt hiszem azonban, hogy a kérdést leghelyesebben nemzetközi megegyezéssel oldhatjuk meg.

Mára aztán egy bukaresti táviratunk arról számol be, hogy a kormány fendeletet fog kibocsátani, mely szerint a kereskedők külföldi árutartozásainál, amennyiben a külföldi eladó nem ad további prolongációt, a kifizetésnek a

vétel napján fennállott valutaárfolyam szerint kell történnie, még akkor is, ha ezzel ellentétes megállapodás jött volna létre vevő és eladó között.

A kérdés ilyen megoldása egyet jelentene a kényszerárfolyam megállapításával, ami az érdekeltektől külföldi cégek erős ellentállását váltaná ki. Szombaton délután 3 órakor különben a bukaresti kereskedelmi iparkamarában fontos értekezlet lesz, amelyben a valuta súlyos és folytonos esése és az ebből a kereskedelemre nehezülő válság és a külföldi adósságok rendezése kerülnek megvitalás alá.

Új kommissziós díjak. A Monitorul Oficial október 27-én megjelent 167. száma különböző árucikkekre a következő kommissziós díjakat állapította meg: aszalt szilva kgrként 0'03 lei, bitumin vagonja 50 lei. A szóda, amoniák és a kazánkövek elleni preparátumok mentesek a kommissziós díjak alól.

A nyugati piac. Marseilles okt. 27. rizs 100 kg. 80 frank, amidon 100 kgr. 140 frank, Havre kávé 50 kgrként 151'75 frank, Páris cukor 100 kg. 153—149 frank, Newyork ezüst uncija 68 3/8 dollár, London kaucsuk kgrja 10 d. arany 104'2, ezüst 39 1/4, réz 1000 kg. 66'63, ólom 1000 kg. 23'15, cink 1000 kg. 26'5.

Anyagbeszerzés a német kártérítési összeg számlájára. Bukarestből jelentik, hogy a külföldi anyagbeszerzés megkönnyítésére a kormány bizottságot fog kinevezni, amely a Németországból bennünket megillető kártérítési összeg számlájára fog külföldről árut és anyagot beszerezni.

Százharmincezer lei a román arany kilogramjáért. Berlinből jelentik, hogy a nemrégén külföldre szállított erdélyi arany kilogramjáért a német bankok 130 ezer lelt ajánlottak fel.

Valutapiac:

Bukarest, okt. 29. Márka 91—93, leva 83—85, font sterling 550—570, francia frank 1080—1100, svájci frank 2500—2700, olasz lira 570—590, drachma —, dinár 190—195, dollár 149—150, arany 450—460, ezüst —, osztr. kor. —, magyar korona —, szokol —, lengyel marka —, török-lira —.

Páris, okt. 29. Bukarest 9 1/8, London 5415—, Newyork 137'85, Belgium —, Róma 54, Svájc 251'75, Madrid —, Prága 14—, Berlin 7 1/8, Bécs —, Amsterdam —, Budapest —.

1926

Függőlámpák, falilámpák és mindenféle világítási cikkek.

Préseit

üveg áruk

ornament tábla, ablaktapasz valamint kristályfehér, esztrich és festett üveg áruk és porcellán áruk raktáron vannak.

Kérjen árajánlatot

Komlós Testvérek
Oradea-Mare — Nagyvárad

Keretlecek — Disztárgyak

Hirdetmény

Felhívunk az összes érdekeltektől háztulajdonosok, akiknek víz és csatorna hátralékaik vannak, hogy a mai naptól számított 6 napon belül azaz November 3-ig összes tartozásaikat annyiival is inkább fizessék be a városi adóhivatalhoz, mivel ellen esetben a mai napon hozott Tanács határozat alapján a fizetést nem teljesítő háztulajdonosok házaival a vízvezeték a városi hálózattól véglegesen elzáratik.

Cluj, 1921. október 28.

Igazgatóság

Bécs, okt. 29. Lei 28'75, dinár 5600—, dollár 4400—, belga frank —, francia frank 318—, svájci frank 800—, holland forint —, dán korona —, jugoszláv korona —, norvég korona —, svéd korona —, szokol 43'26, magyar korona 550—, leva —, lira 170—, marka 24—, lengyel marka 100'50, font sterling 17200, rubel —.

Berlin, okt. 29. Bukarest 120—, Amsterdam —, Brüsszel —, Kristiania 2277'70, Kopenhága 3321'65, Stockholm 3296—, Helsingfors —, Róma 694'30, London 684'30, Newyork 177'82, Páris 1283'70, Zürich 3286'70, Madrid —, Bécs 758—, Prága 178'80, Budapest 2257.

Zürich, okt. 29. Bukarest 370—, Berlin 297—, Amsterdam 184'50, Newyork 543—, London 2128—, Páris 2930—, Milano 3130—, Brüsszel —, Kopenhága —, Stockholm —, Kristiania —, Madrid —, Prága 530—, Budapest 70—, Zágráb 175—, Buenosayres —, Varsó 13—, Bécs 26—, osztr. lelt kor. 16—.

Budapest, okt. 29. Lei 542—, napoleon 2340—, font sterling 3100—, leva —, dollár 777—, francia frank 56'00, marka 479—, lira 23'75—, osztr. kor. 22'50—, rubel 34'50—, szokol 800—, svájci frank —, dinár 1010—, lengyel marka 17'75.

SZÍNHÁZ

MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSOR:

Vasárnap d. u. fél 4-kor: Cseregyerekek. [Olcsó helyárakkal.]

Vasárnap este fél 8-kor: Tatárjárás. [Uj szereposztással. Rendes helyárakkal. Napibérlet 37. sz. A.] Boszorkányvár. [Napibérlet 38. sz. B.]

Hétfő: Gül baba. Aggházi Melinda első fellépése. [Napibérlet 39. szám C.]

Kedd: A kis kadét. [Operettújdonosság, 5-ödször. Rendes helyárakkal. Általános bérlet-szűnethen.]

Szerda: A kiket fölvet a pénz. [Újdonság, először. Premierhelyárakkal. Premierbérlet 10. szám.]

Péntek: A kiket fölvet a pénz. [Újdonság, 2-ödször. Rendes helyárakkal, Napibérlet 40. sz. D.]

Szombat: Csárdáskirálynő. [Aggházi Melinda második fellépése és Örrösi Géza vendégjátékával. Rendes helyárakkal. Napibérlet 41. szám. A.]

Vasárnap d. u.: Vasgyáros. [Szentgyörgyi István fellépésével. Olcsó helyárakkal.]

Vasárnap este: Kis kadét. [Rendes helyárakkal. Napibérlet 42. sz. B.]

Hétfő: A kiket fölvet a pénz. [Újdonság, 3-adször. Rendes helyárakkal, Napibérlet 43. szám. C.]

Kedd: Othello. [Operapremier. Általános bérlet-szűnet. Operahelyárakkal.]

A műsorra tüzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

Színházi iroda hírei:

Aggházi Melinda fellépései: A magyar színház operettprimadonnája, Aggházi Melinda megérkezett a jövő hét két estéjén fel fog lépni. Kedden a Gül Baba Gábor diákját fogja játszani, szombaton pedig a Csárdáskirálynő címszerepét. Mind a két előadás rendes helyárakkal a rendes bérletfolyamban tartják meg. — Csütörtökön este igen érdekes premierje lesz a magyar színháznak. A legújabb angol vígjátéknak, Zangwill: A kiket fölvet a pénz című három felvonásos komédiájának lesz bemutató előadása a Karinthy Frigyes kongeniális fordításában. Poór Lili, Baróti Erzs, Izsáky Margit, Laczkó Aranka, Forgács, Mihályi, Lengyel, Oláh fogják a főszerepeket játszani. Egyelőre három estére van kitűzve: Csütörtökre (premierbérletben), péntekre (D. bérletben) s jövő hétfőre (C. bérletben). — A jövő hétre kétszer tüzte műsorra az igazgatóság a Kis kadét-ot. Szerda (általános bérlet-szűnethen) s vasárnapra (B. bérletben). — Teljes zenekarral, nagy apparátussal folynak a Verdi Othello-jának a próbái. A nagyszabású hatalmas opera bemutatásának véglegesen megállapított napja november hó 8. kedd. Az első előadást általános bérlet-szűnethen fogják megtartani. Hétfőn este harmadszor adják az óriási sikerrel feltelvenített Millőker-operettet, a Boszorkányvár-t.

A mozgó műve: Apolló-mozgó: Vasárnap, a francia Pathé-gyár végtelenül bájos, szentimentális vigjátéka Hulló levelek, Jules Marynak, a Petit Parisienben megjelent nagy sikert aratott regénye nyomán. Hétfőn csak egy napig, látványos afrikai dráma, az arab törzsek életéből. Abdu Rahma kincse. Kedden, csak egy napig, Hinár, szülőtte, társadalmi dráma fő szerepben Oly Colbert. Szerda-csütörtök, szenzációs dráma A Nyom. Péntek szombat, izgalmas és látványos cirkuszdráma. A Cirkusz lángokban. Vasárnap új egy nagyszerű munkásdráma. Ha megállanak a kerekek. A gyárak élete van benne mestelen festve. — Egyetem-mozgó: Vasárnap-hétfőn, végtelenül érdekes, izgalmas dráma. Kedden, csak egy napig, a budapesti Star-filmgyár remeke, Casanova, finomvételű szerelmi legenda. A csoda szép film arról mesél, hogy a forróvérű nős álomlovagja, Casanova új életre kel. Főszereplő: Alfréd, Hollay Kamilla, Igaltis Sandv. Dán Nor...

Vasárnap, 1921.

szerep-ésütörtök, rendk...
A balandor király. Pén...
művészi szenzáció. S...
mesés Indiából Főszere...
Pern Andra...
Bünetes. dráma, fő...
Kedden csak egy napig...
aratott Sámson-csü...
13 órakor-pántek. Hatalmas...
tengeri tájképpel...
Szombat-vasárnap a m...
száműzőt, mexikói drá...
és Maltysovszky Ilona

Főszerkesztő: ...
Felelős szerke...
Kiadó: KADIMA...
Szerkesztőség: ...
Kiadóhivat...
Fiókiadó- Nag...
hivatal: Ara...
Sza...

Előfizetési ár:

NYIL

Fivérem részére...
kellemes külsejű fiatal...
legnagyobb iparvállal...
kellemes külsejű, leh...
gyonos uri leányt ké...
komoly és kimerítő le...
hivatalba kérem.

* E rovathat k...
a szerkesztőség.

Nagymennyis...
táblaüveg, ka...
Dittmar-fle...
DEUT...
üveg és porce...
Oradea-Mar...
Str. Nicolae Jo...
Pontos és...
Csak egy ut...
HIGIEA...
Gyártja: „HIGIEA”...
1235...
Syermeksz...
női, fe...
ha...
Óriási vále...
IMRI...
kötött...
Celen Regele

dinár 5600—, dollár
 francia frank 318—, svájci
 korona
 dán korona
 norvég korona
 43'26, magyar korona
 márka 24—, lengyel
 17300, rubel
 120—, Amsterdam
 2277-70, Kopenhága
 177-82, Páris 1283-70,
 Bécs 758—, Prága

370—, Berfin 297—,
 643—, London 2128—,
 Brüsszel
 Kríszliánia —, Madrid
 Zágráb 175—,
 Bécs 26—, osztr. leb.

napoleon 2340—,
 leva
 márka 479—,
 kor. 22'50—, rubel
 frank

HAYZ

**NHÁZ
 SOR:**
 regyerekek. [Olcsó hely-

Járás. [Uj szereposztással.
 Napibérlet 37. sz. A.]
 [Napibérlet 38. sz. B.]
 Aggházi Melinda első föl-
 29. szám C.)
 Operettújdonosság, 5-ödösör.
 rakkal. Általános bérlet-

et a pénz. (Ujdonság,
 helyárakkal. Premier-
 m.)
 et a pénz. (Ujdonság,
 des helyárakkal. Napibérlet

ó. (Aggházi Melinda má-
 és Orfösi Géza vendég-
 des helyárakkal. Napibérlet

(Szentgyörgyi István fő-
 só helyárakkal.)
 endes helyárakkal. Nap-
 B.)
 et a pénz. (Ujdonság,
 des helyárakkal. Napibérlet

apremier. Általános bérlet-
 helyárakkal.)
 egyei előre megválthatók a
 ztáránál.

oda hírei:

sei. A magyar színház
 Melinda megérkezett s a
 sponi. Kedden a Gül Baba
 mi, szombaton pedig a
 . Mind a két előadás
 bérletfolyamban tartják
 n érdekes premierje lesz a
 újabb angol vígjátéknak,
 az című három felvonásos
 ó előadása a Karinty
 ában. Poór Lili, Baróti
 Aranka, Forgács, Mihályi,
 epeket játszani. Egyelőre
 sütörtökre (premierbérlet-
 s jövő hétfőre (C. bérlet-
 r füzte másora az igaz-
 a (általános bérletszűnet-
 pen). — Teljes zenekarral,
 a Verdi Othello-jának a
 mas opera bemutatásának
 oja november hó 8. kedd
 éreletszűnetben fogják meg-
 zor adják az óriási sikerrel
 tet, a Boszorkánvált.

Apolló-mozgó: Vasárnap
 nül bájos, szentimentális
 Marynak, a Petit Parisien-
 araitól regénye nyomán.
 ányos afrikai dráma, az
 Rákma kincse. Kedden
 te, társadalmi dráma fő-
 erda-csütörtök, szenzációs
 abat, izgalmas és látványos
 gokban. Vasárnap 11. egy
 megállanak a kerekok. A
 egion festve. — Egyetem-
 telenül érdekes, izgalmas
 napig, a budapesti Star-
 omvételű szerelmi legendá-
 éi, hogy a forróvérű nők
 tre kel. Főszereplő De-
 lits Sandy. Dán. Nor-

erda-csütörtök, rendkívüli érdekes társadalmi dráma,
 Kalandor király. Péntek-szombat-vasárnap, valóságos
 szentimentális, Sateintry, szinpopás dráma a
 Indiából Főszerepen a szép és rendkívüli tehét-
 és Fern Andri — Uránia-mozgó: Vasárnap-hétfő.
 kedden csak egy napig a városunkban oly nagy sikert
 ért el Sámson-cillus egy újabb darabja. Szerda-csüt-
 örök-péntek. Hatalmas látványosság, tengeri csatákkal,
 tengeri tükörképpel. Az Admirális leánya, dráma.
 Szombat-vasárnap a magyar Corvin-gyár remeke, A
 szimfónia, mexikói dráma, főszerepen Várkonyi Mihály
 és Matyasovszky Hena.

Főszerkesztő: DR. FISCHER JOZSEF
 Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ
 Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv.-t.
 Szerkesztőség: Calea Reg. Ferdinand (völi Perena József-ut) 49.
 Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.
 Fiókkiadó- Nagyvárad, Deák Ferenc-u. 9.
 hivatal: Arad, Str. Alexandri 1.
 Szatmár, Bathányi-utca 24. sz.

Előfizetési ár: havonként 30 lei

NYILTTER*)

Fivérem részére, aki 35 éves, egyetemet végzett,
 kellemes külsejű fiatalember, ezidőszent Erdély egyik
 legnagyobb iparvállalatának igazgatója, finom lelkű,
 lelkes és külsejű, lehelőleg muzsikálisan képzett va-
 gyonos urt leányt keresek életársul. Szülők feltétlen
 komoly és kimerítő leveleit „Deus” jeligere a kiadó-
 hivatalba kérem.

*) E rovatban közölteért nem vállal felelősséget
 a szerkesztőség.

Nagymennyiségű lámpaáru, cseh
 táblaüveg, karlsbadi porcellán és
 Dittmár-fele lámpaáru érkezett.

DEUTSCH K. I.

üveg és porcellán nagykereskedés r. t.

Oradea-Mare — Nagyvárad,
 Str. Nicolae Jorga (volt Zöldfa-utca) 4.
 Telefon 71 1233

Pontos és szolid kiszolgálás!

Csak egy ut vezet az erőlköz, egészséghes
 a páratlan hatásu

HIGIEA SOSBORSZESZ

Kapható mindenütt
 Gyártja: „HIGIEA” Kozmetikai és Vegyszert Gyar
 CLUJ — KOLOZSVAR

Női
 gyermekszövetek, kesztyűk,
 női, férfi és gyermek
 harisnyák

Óriási választékban kaphatók

IMRE LAJOS,

kötött árú üzletében
 Calea Regele Ferdinand és Szép-u. sarok

Megérkez-
 tek a
 1264
 cipőruházba Str. Reg. Ferd. 5
 nagy választékban női- és férfi cipők

Téli

gyermek alsótrikók,
 gyermekkesztyűk, pa-
 tent harisnyák, női
 és férfi harisnyák

nagy mennyiségben
 érkeztek a

„Glória”

nagykereskedésbe
 Calea Reg. Ferdinand 30
 Széky palota

Rövid árukban állandó
 :: nagy raktár ::

Eladás kizárólag nagyban!

Grünwald

**Üvegesiszolda,
 tükörárugyár és
 épületüvegezési vállalata**
 Oradea-Mare, Str. Gerliczy-utca 16

tudatja, hogy tükörüveg-
 szállítmánya megérkezett!

Készít mindenféle csiszolt butorüve-
 geket és tükröket, tükrök ujrakoncsor-
 rozását. — Fintükrök I. II. III. rendű
 (10/16 coll) ládákban. Épületüvegezés!
 Minden méretű valódi cseh tábla-
 üvegek állandó nagy raktára

Uj gyárvállalat

Üvegesiszolda és tükörárugyár

PÉCHY ÉS TÁRSA

ORADEA-MARE. (NAGYVÁRAD) STR. SAGUNA (VOLT KAPUCINUS-UTCA) 20

Készít tükröket, butorüvegeket, tükrök ujrakoncsorozása, finn- és colltükrök gyártása

KÖNIG MIKSA

nemzetközi szállítási vállalat

ARAD

2566-I

Képviselve Európa minden nagyobb
 városában. Elvállal szállítmányokat
 külföldre és külföldről minden relatio-
 ban. Pénzügyminiszterileg engedélye-
 zett vámügynökség. — Darabárukat
 szállít biztosítással, tejes szavatós-
 ággal a Franco Romana Általános
 Biztosító Részvénytársaság által

Lámpaáru,

uborkás- és be-
 főttes üvegek,
 kristályfehér csiszolt üvegáru, demijonok
 legolcsóbban beszerezhetők

Ausländernél Cluj

Plata Mihailu Viteazul 39. sz. alatt
 EN-GROS! EN-DETAIL!

Feltűnő olcsó árak!

Most érkezett nagy mennyiség-
 ben békebeli minőségű prima
 flor- és musslin-harisnya
 divat színekben.
 Gyermek-harisnya, prima flor,
 minden nagyságban.
 Nagy választék női selyem-
 gyapju kabát- és átkötős-
 bluzekben 1197

BLATT

KÖTÖTT SZÖVÖTT ÁRUHÁZA
 CLUJ, FÓTÉR 13. SZÁM

legolcsóbb elsőrendű szalámi
 és naponta frissen készült hideg felvágottak
 kaphatók a 1258

Husesarnok és Szalámigyár R.T.-nál
 Cluj, G. Baritiu (Malom-utca) 8. szám alatt
 Vidéki megrendeléseket postán, utánvét
 en-gros arban — pontosan eszkozlünk
 ÁRJEGYZÉK ÉS INGYEN!

EBOVITS ES WEINSTOCK

KÁVÉCSARNOK
 és étterem jóitalok, naponta friss háziszütemények

GRÜNFELD-nél

Oradea-Mare, Str. Saguna (volt Kapucinus-utca) 6
 Pontos kiszolgálás!! — Szolid árak!

PRÓHIRDETÉSEK

Egy azó ára 1 lei. Vastagabb betűvel 2 lei.
Legkisebb apróhirdetés ára 10 lei.

Könyvelő magyar-német levelező állást keres, ahol szombaton munkaszünetet tarthat. — Cim a kiadóhivatalban. 2655-1

Társat keresek 50-60 ezer lei-vel jóforgalmu helyen levő üzletemhez. — Cim a kiadóban.

Gubacsot veszek a legmagasabb árban. Sámson börgyár, Gyufagyár-utca 1.

Angol, francia, német nyelvekből oktatok. Calea Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca) 16. 2583-1

A világhírű **Kerpel** kézfínomító **Kerpel** szappan **Kerpel** Bébészappan **Kerpel** hintőpor

kapható kicsinyben és nagyban Rózsa nagydrogeriában Cluj-Kolozsvár, Piata Unirii 26 Mátyás kir. tér) — 1256

„AGRICOLA“

Altalános Román Biztosító R.-társaság Bukuresti

Alaptőke: 10,000,000 lei

ERDÉLYRÉSZI VEZÉRKÉPVISELŐSÉG

Cluj, Str. N. Iorga (v. Jókai-u.) No. 11 (saját házában)

valamint alant felsorolt ügynökségei és az ezekhez beosztott ügynökségek mindegyike előnyös feltételek mellett átveszi a miniszteri rendelettel további működésükben felfüggesztett magyar, német és osztrák eredetű társaságoknál eddig elhelyezett összes ágazatbeli biztosításokat.

ÜGYNÖKSÉGEK: Cluj: Str. Regina Maria 1-3 sz. Banca Centrala, **Oradea-Mare:** Str. Reg. Ferdinand 7. Hillinger és Illyés bankháza. **Simplu-Silvaniei:** saját regieben (Kereskedelmi bank épületében). **Satu-Mare:** Piata Victoriei 6 sz. Banca Romana. **Sighetul-Marmatiei:** Pécsi és Fried építési vállalkozó cég. **Targu-Mures:** Pototzky Péter, Str. Calarasilor No. 17. **Bistrita:** Marosvásárhelyi Takarékpénztár fiókja. **St.-Gheorghie:** Dr. Kupferstich Armin ügyvéd. **Cristur-Secuiesc:** Székelykereszturi Takarékpénztár R.-T. **Brasov:** Iosif Lányi, Str. Lunga No. 15. **Lupeni:** Fried Majer.

CIMKÉK, PLAKATOK, RÉSZVÉNYEKÉSGYETEMI JEGYZETEK

a legkényesebb ízlésnek megfelelően készítettnek

BAGA ISTVÁN

litografiai műintézetében Cluj, Str. Iorga (Jókai-u.) 2

A legrégebbi cluji grafikai műintézet, kibővítvé a legmodernebb gépekkel, egytől atárhány színig készít megrendelésre pontosan, bármely komplikált grafikai munkát

VADÁSZ ÉS TSA

VILLAMOSÁGI ÉS VIZVEZETÉSI BE-RENDEZÉSEK SZERELÉSI VÁLLALATA

Cluj, Egyetem-utca. — New-York épület.

Telefon-szám: 2-14. 297 Telefon-szám: 2-14.

Női ing fin. hímzéssel 70 lei Elegáns — modern kész női ruha gyapjuszálóból 495 lei Finom női harisnya 15 szímben — párja 15 lei

SIPOS JENŐ cégnél Cluj-Kolozsvár, Piata Unirii (Pótár) 17.

CURORKA ÉS CSOROLÁDÉ RAKTÁR

LUSZTIG és NUSSBÄCHER Calea Regele Ferdinand No. 31

Szállítunk postán, utánvét mellett.

Szarut, szaruhegyet, aggancsot, husolást és csontot, valamint mindennemű timárhuladékokat legmagasabb napiárban vásárol Szaru- és csontfagyár R.-T. Cluj

Értesítés! Értesítés!

Engros és detailkereskedők

Megnyilt a

Marea Casa Stock

olasz nagyruház

Bucuresti,

Strada Buzesti 9.

(3 percre a Gara de Nordtól)

Mindennemű manufaktura-árak, tiszta gyapju, fél-gyapju és gyapotszövetek fél és dupla szélességben. Mindenféle cipők, textil és ruházati cikkek

Erdély számára speciális árukat tart raktáron

Csakis kiváló minőségek konkurenciamentes eredeti gyári áron

„Melissát“ kérjen, ha finom cukorkát akar!

KLEIN ÉS LÁZAR

nemzetközi szállítási vállalat Arad, Str. Col. Pirici (Vörösmarthy) 2. Rendszeres gyűjtő és vagonforgalom a külföld valamint beföld minden irányból és irányába Kirendeltség a curtici határállomáson

Baumzweig, Rosenfeld & Co.

& Co.

a főpostával :: szemben ::

Metropol kávéházban

négyszer hetenként FRITZ THELER karmester vezénylete alatt salon vonós-zenekar hangverseny

BLUMENFELD ÉS SIMON

RT. CLUJ 1208 Bor, szesznyagkereskedés, likőr- és rumgyár Ajánlja saját főzésű szilva-, seprűpálinkát és cognacját, kitűnő likőr- és rumkülönlegességeit, valamint finom uradalmi fajborait Str. Julia Maniu (v. Szentegyház-u.) 22

Ferenc József keserűvíz

1 lédó (50 g) 10 üveg vételnél

nagyban 180° — lei

Kapható:

Segesváry és Társai cégnél

Cluj — Kolozsvár

Megérkezett 1 vagon cseh áru rendkívül olcsó áron:

140 cm széles gyapju-szövet Lei 80.—
80 cm széles Ia karton .. Lei 15.—
80 cm széles Ia parchet .. Lei 15.—

A fel nem sorolt cikkek feltűnő olcsó árban árusítottak!